

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84 (2015)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ВИПУСК 84

2015

Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ, 2015. – 356 с.

Для науковців, аспірантів, викладачів і менеджерів освітньої системи.

Редакційна колегія:

С.В.Кириленко (в.о. заступника головного редактора), Ю.В.Ївженко (відповідальний секретар), Л.Ф.Бурлачук, М.Ф.Бондаренко, М.І. Бурда, М.Ф.Дмитриченко, Т.О. Дмитренко, Н.Г. Ничкало, Л.М. Паламар, О.Я. Савченко, М.Б. Євтух, М.П.Хоменко, Д.В. Чернілевський, В.П. Широчин

В основу збірника покладені матеріали наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Становлення і розвиток акмеології: теоретичні і прикладні аспекти", організованої Українською академією акмеології, Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, Київським університетом імені Бориса Грінченка, Житомирським державним університетом імені Івана Франка.

Статті подано в авторській редакції.

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво Серія КВ № 12814-1699Р від 1.06. 2007 р.

Збірник включено до переліку наукових видань ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук. Постанова № 1-105/2 від 13.02.2008 р.

Відповідальні за випуск: О.В. Вознюк, Н.Г. Сидорчук

Малярчук О. В. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИКА ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ	211
Мартиненко С. М. ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКМЕСЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	214
Марченко О. Г. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВІАЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ	219
Масловська М. В. ДУХОВНА АКМЕВЕРШИНА ІВАНА ОГІЄНКА	223
Мачинська Н. І. НАВЧАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	226
Мельник О. Ф. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	232
Мельниченко О. В. ТРАДИЦІЇ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	236
Миколаєнко Н. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ РЕДАТОРІВ ДИТЯЧИХ ОСВІТНІХ ВИДАНЬ	240
Муроμεць В. Г. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ І ПІДЛІТКАМИ ЗАСОБАМИ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ	243
Наказний М. О. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	245
Недодатко Н. Г. КРАСЗНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	250
Одайник С. Ф. ПОСТАТЬ ЄВДОКІЇ ПЕТРІВНИ ГОЛОБОРОДЬКО	254
Олексенко В. П. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	258
Опольська А. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	264
Орлова О. А. ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ АКМЕОЛОГІЇ	267
Паламарчук Л. Б. АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ГРОМАДЯНИНА ТА ПАТРІОТА	270
Пинзеник О. М. УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ	274

В. Г. Муромець,

кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент Української Академії Акмеології
(Київський університет імені Бориса Грінченка)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ І ПІДЛІТКАМИ ЗАСОБАМИ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ

У статті представлено структура готовності майбутнього педагога до взаємодії з обдарованими дітьми засобами естетотерапії. Проаналізовано досвід використання засобів естетотерапії з майбутніми педагогами у контексті діяльності студентського наукового гуртка задля підвищення рівня їхньої готовності до взаємодії з дітьми і підлітками.

Ключові слова: естетотерапія, майбутні педагоги, взаємодія, гуманістична освітня парадигма.

В статті представлені структура готовності майбутнього педагога до взаємодії з дітьми і підлітками засобами естетотерапії. Проаналізовано досвід використання засобів естетотерапії з майбутніми педагогами в контексті діяльності студентського наукового гуртка для підвищення рівня їхньої готовності до взаємодії з дітьми і підлітками.

Ключевые слова: эстетотерапия, будущие педагоги, взаимодействие, гуманистическая образовательная парадигма.

The paper presents the structure of the future teacher readiness to interact with gifted children means esthetic therapy. The experience with the use of esthetic therapy future teachers in the context of student scientific group to improve their level of readiness to interact with gifted children. The wording of the article is identify and justify the structure of the future teacher readiness to interact with gifted children, which will ensure the implementation of the tasks individually oriented approach through the use of potential drugs esthetic therapy. Synthesis of various approaches to the structure of psychological readiness to professional activity of future teachers allowed us to identify its components such as motivational orientation, cognitive-operational, emotional and volitional, appraisal.

Key words: gifted children, future teachers, esthetic therapy, interaction, humanistic educational paradigm.

Процес гуманізації в українському суспільстві вимагає створення і використання нових освітніх технологій, спрямованих, зокрема, на розвиток толерантності, що включає ціннісне ставлення особистості до себе та інших, позитивне самосприйняття та самоставлення. Тому Україна у своєму розвитку орієнтується на європейську людиноцентричну систему цінностей, у якій інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність беззаперечно визнаються головними складовими національного багатства та основним ресурсом соціально-економічного розвитку.

Водночас, особливої актуальності набувають проблеми створення психолого-педагогічних умов для формування ціннісного ставлення до психологічного здоров'я дітей і підлітків шляхом використання потенціалу естетотерапевтичних засобів та підготовки майбутніх педагогів до використання засобів естетотерапії у професійній діяльності, які, на наш погляд, висвітлено недостатньо у сучасних дослідженнях. Основний досвід сучасних дослідників проблеми використання арт-терапії та естетотерапії відображені у дисертаційних роботах Л. Аметової, А. Гришиної, Т. Добровольської, О. Копитіна, Л. Лебедевої, О. Медведевої, О. Федій тощо.

На нашу думку, результатом професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи з дітьми і підлітками засобами естетотерапії є психологічна готовність до такої діяльності. На глибоке переконання О. Федій, саме естетотерапія, виступаючи одним із засобів професійної діяльності майбутнього педагога, постає необхідним компонентом формування самоосвітньої компетентності під час проектування і конструювання спеціалістом ефективною діяльності [6, с. 145].

Як засвідчують чисельні дослідження О. Федій, надзвичайна актуальність, новітність та інтегративність естетотерапевтичних знань як самостійного психолого-педагогічного напрямку розвитку сучасної особистісно орієнтованої гуманістичної освітньої парадигми, вимагає понятійно-категоріального визначення на теоретико-методологічному рівні самого поняття «естетотерапія» [6, с. 22].

Отже, узагальнення різних підходів щодо структури психологічної готовності до взаємодії майбутніх педагогів з дітьми і підлітками дозволило нам визначити такі її компоненти як: мотиваційно-орієнтаційний, пізнавально-операційний, емоційно-вольовий, оцінювальний. Мотиваційно-орієнтаційний компонент психологічної готовності майбутніх педагогів до використання засобів естетотерапії включає в себе установки, інтереси, прагнення займатися

консультативною роботою з дітьми. Цей компонент включає ціннісно-професійні орієнтації, основою яких є професійна етика, професійні ідеали, погляди, принципи, переконання, готовність діяти відповідно до них.

До його основних структурних одиниць відносяться узагальнені професійні знання, погляди, переконання, принципи і готовність діяти в практичних ситуаціях відповідно до них. Орієнтаційний аспект цього компоненту є важливою характеристикою психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності, а тому весь освітній процес у вищому навчальному закладі має сприяти формуванню у студентів відповідальності, професійної етики, уміння використовувати засоби естетотерапії у консультативній взаємодії з дітьми і підлітками. До пізнавально-операційного аспекту психологічної готовності майбутніх педагогів до використання засобів естетотерапії з обдарованими дітьми входять професійна спрямованість уваги, уявлень, сприймання, пам'яті, здібності, знання, дії, операції і заходи, необхідні для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності.

Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності на переконання І. Беха включає почуття, вольові процеси, що забезпечують успішний перебіг і результативність діяльності майбутніх педагогів; емоційний тонус, емоційна сприйнятливність, цілеспрямованість, самовладання, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, самоконтроль тощо [2, с. 32].

Зауважимо, що зміст психологічної готовності характеризується зв'язком інтелектуального й емоційного в сфері особистості, а саме зміст психологічної готовності визначає характер зв'язку між знаннями професійно-етичного особистісного змісту діяльності і його переживаннями. Сам освітній процес вищого навчального закладу необхідно організовувати таким чином, щоб студенти відчували такі самі емоції і почуття, які виникають у педагогів у їх професійній діяльності. Серед вольових якостей, які забезпечують психологічну готовність майбутніх педагогів до використання засобів естетотерапії, Т. Мірошниченко виділяє такі: цілеспрямованість (керування в роботі певною метою); самовладання і витримка (збереження самоконтролю в будь-якій ситуації); наполегливість (тривале збереження зусиль при досягненні поставленої мети); ініціативність (готовність і вміння виявляти творчий підхід до вирішення проблем, самодіяльність при виконанні професійних функцій); рішучість (своєчасно приймати продумані рішення і без зволікань приступати до їх виконання); самостійність (відносна незалежність від зовнішніх впливів); самокритичність (вміння помічати свої помилки, неправильні дії та прагнення їх виправити)[5].

Оцінювальний компонент передбачає самооцінку своєї професійної підготовки і відповідність процесу розв'язання професійних завдань оптимальним зразком. Психологічна готовність включає в себе важливий компонент – потребу я в постійному професійному самовдосконаленні. Не менш важливим, вважаємо, психофізіологічний аспект психологічної готовності майбутніх педагогів, який складається з впевнення у своїх силах, прагнення наполегливо і до кінця доводити розпочату справу, здатність вільно керувати своєю поведінкою і поведінкою інших, професійна працездатність, активність і саморегулювання, урівноваженість і витримка, рухомий темп роботи. Для роботи з дітьми, на переконання Л. Мерви, варто використовувати діагностичні методи, які представлені графічними тестами, рольовими іграми, моделюванням з використанням арт-засобів, які застосовуються з метою отримання інформації щодо психологічного стану та рівня особистісного розвитку вихованця [4].

На наше переконання, зусилля майбутніх педагогів, які працюють у загальноосвітніх навчальних закладах мають бути спрямовані на профілактику розвитку особистісних деформацій у дітей та підлітків, девіантної поведінки, надання допомоги у подоланні різних життєвих криз, консультативної допомоги у розв'язанні гострих життєвих проблем та внутрішніх конфліктів, використовуючи саме естетотерапевтичні засоби.

Отже, процес формування готовності майбутніх педагогів до взаємодії з дітьми засобами естетотерапії, є за своєю суттю складний, багатогранний характер, що включає в себе всі напрями й аспекти професійної діяльності.

Як переконливо свідчить власний досвід роботи з дітьми і підлітками засобами естетотерапії, до таких засобів відносять також образотворчі приладдя й матеріали, що мають ще певний діапазон можливих способів дії з ними, стимулюють суб'єкта до різних видів діяльності, дозволяють керувати його активністю, що вимагає розуміння специфіки й осмисленого їх застосування залежно від ситуації, проблеми людини або групи. Фарби провокують спонтанність в

образотворчій діяльності, допомагають людині яскравіше й відкритіше виявити свої емоції, дослідити власні переживання. Пластилін, глина, спеціальне тісто найбільше підходять для роботи з агресією, болем, фрустраціями. Віддзеркалення негативних емоційних станів за допомогою певних маніпуляцій з пластичними матеріалами знижує вірогідність аутоагресії й насильницьких дій з боку самої дитини стосовно інших.

Саме тому, в межах роботи студентської наукової студії особистісного і професійного зростання „Я-ефективний”, що успішно функціонує при кафедрі теорії та історії педагогіки (організатор: доктор педагогічних наук, професор Н.М.Чернуха, модератор: кандидат педагогічних наук, доцент В.Г.Муромець), майбутнім педагогам пропонується опанувати *варіативну навчальну програму «Основи естетотерапії: особистісне і професійне зростання»*. Метою цієї програми є: формування у майбутніх педагогів уявлення щодо сучасних здоров'язбережувальних технологій в освітній практиці; сформувати практичні уміння у галузі естетотерапії для забезпечення емоційного благополуччя в освітньому середовищі, зниженню конфліктних ситуацій, агресивності, тривожності тощо.

На нашу думку, питання готовності майбутніх педагогів до використання засобів естетотерапії у роботі з дітьми і підлітками потребує посиленої уваги під час викладання блоку психолого-педагогічних дисциплін, зокрема, «Педагогіка загальна», «Педагогічна творчість», «Педагогічна майстерність», «Вікова психологія», «Психологія залежностей», «Тренінг комунікативної культури педагога».

Література:

1. Ананьев В. А. Основы психологии здоровья. Книга 1. Концептуальные основы психологии здоровья [Текст] / В. А. Ананьев. – СПб. : Речь, 2006. – с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / І.Д.Бех. – К. : Либідь, 2006. — 272с.
3. Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия / Б.Д.Карвасарский. – СПб.: ЗАТ „Видавництво Пітер”, 1999.
4. Мерва Л. С. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. С. Мерва; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. - Тернопіль, 2014. - 21 с. - укр.
5. Мірошніченко Т. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до використання засобів естетотерапії: компетентнісний підхід / Т. В. Мірошніченко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету . Педагогічні науки. - 2013. - № 3. - С. 76-82. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpbdpu_2013_3_16.pdf.
6. Федій О. А. Естетотерапія [навч.-метод. посібник] / О. А. Федій. – Полтава, 2007. – 245 с.

УДК 378.147.091.33-027.22

М. О. Наказний,
доктор педагогічних наук, доцент
(Дніпродзержинський державний технічний університет)

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розглядаються цілі, завдання педагогічної практики. Зосереджується увага на питаннях керівництва педагогічною практикою, обов'язках студента-практиканта та керівника педагогічної практики вищого навчального закладу.

Ключові слова: педагогічна практика, студент-перекладач, вищий навчальний заклад, психолого-педагогічні, методичні знання.

В статті розглядаються цілі та задачі педагогічної практики. Зосереджується увага на питаннях керівництва педагогічною практикою, обов'язках студентів-перекладачів та керівника педагогічної практики вищого навчального закладу.

Ключевые слова: педагогическая практика, студент-перекладчик, высшее учебное заведение, психолого-педагогические, методические знания.

The article deals with the aims and objectives of educational practices. It focuses attention on the guidance and management of educational practices. It defines the duties of students – translators and the head of the educational practices of the Higher Educational Institution.

Keywords: pedagogical practice, student translator, Higher Educational Institution, psychological and pedagogical knowledge.

У громадській думці й суспільній практиці поступово утверджується ставлення до освіти як до пріоритетної сфери, необхідної умови національного розвитку і національної безпеки. Такий підхід вимагає підвищення рівня професіоналізму в першу чергу працівників, які мають

Науково-педагогічне видання

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84

Комп'ютерна верстка і набір: О.В. Вознюк

Надруковано з оригінал-макета авторів

Підписано до друку 04.05.15. Формат 60x90/16. Папір
офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 40.9. Обл. вид. арк. 43.0. Наклад 100.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000.

e-mail: info@tvoru.com.ua, <http://www.tvoru.com.ua>

